

**Kierowanie a prowadzenie pojazdu mechanicznego
w świetle znamion przestępstwa z art. 178 a k.k. oraz wykroczenia z art. 87 k.w.**

Zachowanie przestępne sprawcy przestępstwa z art. 178 a k.k. polega na prowadzeniu pojazdu mechanicznego (§ 1) lub innego pojazdu niż mechaniczny w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego (§ 2). Zachowanie sprawcy wykroczenia z art. 87 k.w. polega na prowadzeniu pojazdu mechanicznego (§ 1) lub innego pojazdu niż mechaniczny w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka (§ 2).

Są to czyny zabronione formalne i polegają na samym prowadzeniu pojazdu w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego (art. 178 a k.k.) lub w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka (art. 87 k.w.). Sam fakt prowadzenia pojazdu w takich stanach pociąga za sobą odpowiedzialność z tego przepisu, chociażby pojazd był prowadzony prawidłowo i kierujący nie spowodowałby konkretnego niebezpieczeństwa. Dla ich bytu nie ma znaczenia, czy następstwem prowadzenia był jakikolwiek skutek.

Jeżeli chodzi o znamię związane oddziaływaniem alkoholu – po relacja pomiędzy przepisem art. 178 a § 1 k.k. oraz art. 87 § 1 k.w., a także art. 178 a § 2 k.k. oraz art. 87 § 2 k.w. wydaje się klarowna. Prowadzenie pojazdu przez osobę znajdującą się w stanie po użyciu alkoholu stanowi powyższe wykroczenie, natomiast w stanie nietrzeźwości – przestępstw. Dla sprawcy będącego w stanie po użyciu alkoholu granicę pomiędzy przestępstwem a wykroczeniem wyznacza próg nietrzeźwości, którego przekroczenie ma wyłącznie aspekt ilościowy i jest przy tym oczywiste, że stan po użyciu alkoholu zawiera się w pojęciu stanu nietrzeźwości. Z tego powodu przekroczenie progu nietrzeźwości powoduje – na zasadzie pochłaniania – redukcję znamion wykroczeń z art. 87 § 1 lub § 2 k.w. i skutkuje przyjęciem kwalifikacji prawnej wyłącznie z art. 178 a § 1 lub § 2 k.k. Odmiennie przedstawia się wpływ środka odurzającego stanowiącego znamię tych czynów zabronionych. Różnica pomiędzy środkiem odurzającym a środkiem działającym podobnie do alkoholu ma charakter jakościowy

a nie ilościowy.¹

Przez prowadzenie pojazdu należy rozumieć spełnianie jakichkolwiek czynności związanych bezpośrednio z ruchem danego pojazdu², każdą czynność wpływającą bezpośrednio na ruch pojazdu, w szczególności rozstrzygająca o kierunku i prędkości jazdy.³ Prowadzenie pojazdu to wprawianie w ruch pojazdu, kierowanie nim, sterowanie, nadawanie prędkości i hamowanie w sposób zgodny z konstrukcją pojazdu.⁴

W piśmiennictwie za prowadzącego pojazd uważa się tego, kto bezpośrednio włada mocą silnika oraz nadaje pojazdowi ruch i kierunek.⁵ Wskazuje się, że prowadzić pojazd znaczy nie tylko obsługiwać układ kierowniczy, lecz także wszystkie podstawowe mechanizmy mające bezpośredni wpływ na jazdę, z tym że w wypadku, gdy kilka osób obsługuje te urządzenia, to współuczestniczą one w prowadzeniu pojazdu.⁶ Takie pojmowanie pojęcia prowadzić pojazd, w istocie jest równoznaczne z kierowaniem pojazdem. Tymczasem prowadzenia pojazdu, stanowiącego znamię przestępstwa art. 178 a k.k. (bądź wykroczenia z art. 87 k.w.), nie można utożsamiać z jego kierowaniem, chociaż z leksykalnego punktu widzenia pojęcia te są tożsame.⁷

Konieczne jest więc, rozważenia zakresu pojęć kierowanie pojazdem i prowadzenie pojazdu. Jednym z semantycznych desygnatów pojęciowych słowa kierować według słownika języka polskiego jest prowadzenie pojazdu mechanicznego, zaś słowa prowadzić – kierowanie pojazdem mechanicznym. Na poziomie językowym są to więc słowa tożsame, wyrażające w dziedzinie ruchu drogowego tą samą treść. Wyrażony został pogląd, że nie można tym pojęciom nadawać takiego samego znaczenia, jednakże teza ta nie może odnosić się jedynie do sytuacji współprowadzenia pojazdu przez więcej niż jedną osobę, kiedy jedna z nich pełni rolę koordynującą i kierowniczą. Pojęcie prowadzi obejmuje bowiem, nie tylko zachowanie będące czynnością kierującego pojazdem w ramach zespołu prowadzącego pojazd, ale czynności uczestników tego zespołu. Skoro zatem każdy kierujący i każdy z uczestników zespołu jest

¹ W. Marcinkowski, Zakresy ustawowych znamion niektórych przestępstw i wykroczeń komunikacyjnych, *Wojskowy Przegląd Prawniczy* 2002, nr 1, s. 40 – 41,

² K. Buchała, *Przestępstwa drogowe popełnione w stanie nietrzeźwości (I)*, *Nowe Prawo* 1960, nr 7-8, s. 992; S. Paweła, *Kilka kwestii prawnych z zakresu nowej ustawy o zwalczaniu alkoholizmu*, *Nowe Prawo* 1960, nr 12, s. 1642; J. Sawicki, *Karalne stany nietrzeźwości. Na marginesie ustawy antyalkoholowej z 1959 r.*, *Państwo i Prawo* 1960, nr 4-5, s. 651.

³ zakamycze

⁴ A. Marek, *Komentarz do ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. 97. Nr. 88, poz. 553)*, w: A. Marek, *Kodeks karny. Komentarz*, *Lex* 2007, s. 432.

⁵ A. Bachrach, *Na marginesie orzecznictwa dotyczącego wypadków drogowych*, *Państwo i Prawo* 1961, nr 7, s. 51.

⁶ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 1987 r. (V KRN 462/86),

⁷ R. A. Stefański, *Rozdział XXI. Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji*, w: red. A. Wąsek, *Kodeks karny. Część szczególna. Tom I. Komentarz do artykułów 117 – 221*, Warszawa 2006 r., s. 606,

prowadzącym pojazd, to swoim zachowaniem wypełnia podmiotowe znamię prowadzenia, określone w art. 178 a k.k. (bądź w art. 87 k.w.)⁸

Pojęcie prowadzi - jak zauważa się w doktrynie - obejmuje nie tylko zachowanie będące czynnością kierującego, nadrzędną w ramach zespołu prowadzącego pojazd, lecz także czynności kilku uczestników zespołu prowadzącego pojazd, czynności nadające pojazdowi kierunek, określające jego zachowanie w ruchu, sytuujące go w stosunku do innych pojazdów, czy też przeszkód zagrażających jego bezpieczeństwu. Nie jest przy tym niezbędne ustalenie, czy osoba będąca w stanie nietrzeźwości (bądź w stanie po użyciu alkoholu) kierowała pojazdem mechanicznym przez dłuższy czas. Wśród znamion czynu z art. 178 a k.k. i 87 k.w. nie ma takiego, które by określało wprost lub pośrednio trwanie czynu sprawcy, w konsekwencji należy uznać, że prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub w stanie po użyciu alkoholu wyczerpuje ustawowe znamiona czynu bez względu na okres czasu prowadzenia pojazdu.⁹

Sąd Najwyższy przyjął, że dla oceny, czy określona osoba prowadzi pojazd nie ma znaczenia, czy podstawowe czynności prowadzenia pojazdu, jak nadanie kierunku, szybkości, hamowania itp. wykonuje jedna osoba, czy do każdej z nich przewidziany jest osobny członek załogi. Nie ma znaczenia też czy decyzję przedsięwzięcia danej czynności, wchodzącej w skład funkcji prowadzenia pojazdu, podejmuje osoba kierująca zespołem, czy też w instrukcji przewidziana jest decentralizacja podejmowania decyzji lub jej wykonania.¹⁰ Pojazdy takie jak statek wodny czy powietrzny, prowadzone są nie tylko przez jedną osobę będącą kapitanem, lecz przez grupę członków załogi, w ramach której podzielone są funkcje polegające na obsłudze maszyn napędowych, na obsłudze przyrządów służących do wyznaczania miejsca i kierunku, do nadawania pojazdowi pożądanego kierunku ruchu, na obsłudze przyrządów komunikacji z otoczeniem – przede wszystkim zaś na kierowaniu całością.¹¹ Pojazd prowadzi ta osoba, która wykonuje czynności związane bezpośrednio z ruchem danego pojazdu. Bezpośredniość czynności pozwala ustalić, czy dana osoba prowadzi pojazd.¹²

⁸ J. Misztal, J. Konecki, Glosa do wyroku z dnia 18 marca 2003 r., (III KKN 390/01), Przegląd Sądowy 2005, nr 10, s. 151 - 152

⁹ K. Buchała, Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 3 lutego 1969 r., (V KRN 9/69), Państwo i Prawo 1970, nr 5, s. 832 - 833.

¹⁰ wyr. SN z 5.2.1987 r., V KRN 462/86, OSPiKA 1988, Nr 1, poz. 12 z glosą aprobującą R. A. Stefański ego, NP 1989, Nr 2-3, s. 237-241; Z. Cwiakalski, A. Zoll, Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego z zakresu prawa karnego materialnego za I półrocze 1988 r., Nowe Prawo 1989, nr 7-8, s. 133.

¹¹ K. Buchała, Przeprowadzenie drogowo popełnione w stanie nietrzeźwości (I), Nowe Prawo 1960, nr 7-8, s. 992.

¹² R. A. Stefański, Rozdział XXI. Przeprowadzenie przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, w: red. A. Wąsek, Kodeks karny. Część szczególna. Tom I. Komentarz do artykułów 117 – 221, Warszawa 2006 r., s. 606,

Czynności podejmowane w związku z ruchem pojazdu można podzielić na czynności związane z wprawianiem w ruch i dalszym ruchem pojazdu oraz czynności związane z zapewnieniem bezpieczeństwa ruchu pojazdu. W ramach czynności związanych z wprawianiem w ruch i dalszym ruchem pojazdu można wyróżnić, te które wiążą się z ruchem pojazdu bezpośrednio oraz oddziałują na ten ruch pośrednio. W praktyce rozgraniczenie to rozgraniczenie to może być trudne, zwłaszcza, że niektóre pojazdy nie są prowadzone przez jedną osobę, lecz zespół ludzi. Kryterium bezpośredniości czynności wprowadza ograniczenia w dwóch płaszczyznach: przedmiotowej i podmiotowej. Pod względem przedmiotowym czynnościami związanymi bezpośrednio z ruchem pojazdów są te, bez których bezpieczny ruch pojazdu jest niemożliwy. Bezpośrednimi czynnościami w sensie podmiotowym są czynności polegające na osobistym obsługiwaniu urządzeń nadających pojazdowi ruch lub kierunek, tj. urządzeń napędowych i sterujących, a także sprowadzające się do wydawania wiążących dyrektyw osobom bezpośrednio obsługującym te urządzenia.¹³

W literaturze ugruntował się pogląd, że prowadzącym pojazd mechaniczny jest ten kto bezpośrednio włada mocą silnika oraz nadaje pojazdowi ruch i kierunek. Nie zawsze przy tym musi to być czynność jednoosobowa. Spostrzeżenie to zostało poczynione w odniesieniu do wspólnego prowadzenia przez kilka osób pojazdu szynowego, w sytuacji gdy maszynista i jego pomocnik obsługują – aczkolwiek każdy inne – mechanizmy mające wpływ na jazdę. Obsługują oni urządzenia służące do prowadzenia tylko jednego pojazdu.¹⁴ Podobnie za prowadzącego pojazd mechaniczny, na równi z załogą samolotu uznaje się kierownika lotów, ze względu na posiadany przez niego zakres uprawnień i obowiązków.¹⁵ Również relacja jaka zachodzi między kursantem i egzaminatorem w trakcie egzaminu praktycznego w ruchu drogowym, w szczególności możliwość wydawania przez egzaminatora wiążących poleceń kursantowi, a także posiadania w samochodzie dodatkowych urządzeń umożliwiających przejście kontroli nad pojazdem – pozwala na przypisanie egzaminatorowi przymiotu osoby prowadzącej pojazd.¹⁶

W sytuacji, gdy zachowanie kilku osób (co najmniej dwóch) polega na obsługiwaniu mechanizmów mających wpływ na jazdę, to wszystkie te osoby współuczestniczą w prowadzeniu pojazdu.¹⁷

¹³ R. A. Stefański, Wykroczenia drogowe. Komentarz, Kraków 2005 r., s. 239,

¹⁴ J. Misztal, J. Konecki, Glosa do wyroku z dnia 18 marca 2003 r., (III KKN 390/01), Przegląd Sądowy 2005, nr 10, s. 150 – 151,

¹⁵ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 1972 r., (RW 1532/71),

¹⁶ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 1969 r., (V KRN 9/69),

¹⁷ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 1987 r., (V KRN 462/87); R. A. Stefański, Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 5 lutego 1987 r., (V KRN 462/87), Nowe Prawo 1989, nr 2 – 3, s. 239.

Warunkiem uznania osoby za prowadzącą pojazd jest to, by pojazd znajdował się w ruchu – poprzez wprawienie go w ruch (lub także utrzymywanie go w ruchu), przy pomocy właściwego mu mechanizmu, a więc nie jest nim popychanie pojazdu mechanicznego czy też prowadzenie go bez użycia mechanizmu takiego pojazdu przez pieszego.¹⁸ Sytuacji, gdy znajdujący się w stanie nietrzeźwości sprawca, chcąc uruchomić silnik pojazdu mechanicznego (motoru), pcha go na pewnym odcinku drogi siłą własnych mięśni, nie stanowi podstawy do uznania takiego zachowania za prowadzenie pojazdu mechanicznego. Sprawca nie uruchomił silnika motoru, ani tym pojazdem nie jechał, a jedynie pchał go siłą własnych mięśni na pewnym odcinku trasy, stąd też nie może być on uznany za osobę prowadzącą sensu stricto pojazd mechaniczny, a jego wyżej opisane działanie może zostać zakwalifikowane jako usiłowanie.¹⁹ Jeżeli pojazd nie znajduje się w ruchu, to trudno uznać za prowadzącą pojazd osobę, która nawet siedzi za kierownicą i ma kontakt ze wszystkimi urządzeniami służącymi do wprawiania go w ruch i kierowania nim. Może ona co najwyżej zmierzać do jego prowadzenia²⁰ Samo zajęcie przez nietrzeźwego kierowcę miejsca za kierownicą pojazdu mechanicznego, którego jeszcze nie uruchomiono nie jest prowadzeniem. Pojazd gotowy w każdej chwili do odjazdu nie jest pojazdem prowadzonym, dopóki człowiek nie wprawi w ruch jego motoru, a pojazd wskutek tego nie zacznie się poruszać. Samo zajęcie przez nietrzeźwego kierowcę miejsca za kierownicą i uruchomienie motoru z zamiarem prowadzenia rozważać należy w ramach usiłowania.²¹

Trafnie Sąd Najwyższy podkreślił, iż podmiotem przestępstwo określonego w art. 178 a jest także osoba prowadząca holowany pojazd mechaniczny.²² Taka osoba, pomimo iż pojazd przez nią prowadzony nie porusza się dzięki sile własnego motoru, ale dzięki sile motoru pojazdu holującego i sile bezwładności, posiada możliwość manewrowania kierownicą oraz korzystania z urządzeń hamujących. Siedząc za kierownicą holowanego pojazdu mechanicznego nadaje temu pojazdowi kierunek jazdy, skręty kierownicy, w sposób ograniczony długością połączenia holowniczego.²³ Na takim uczestniku ciąży obowiązek sygnalizowania zmian kierunku ruchu. Prowadzący holowany pojazd współuczestniczy zatem

¹⁸ J. Izydorczyk, Prowadzenie holowanego pojazdu w stanie nietrzeźwości lub odurzenia. Uwagi na tle wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2003 roku, Paragraf na Drodze 2004, nr 1, s. 17; K. Buchała, Przeprowadzenie drogowie popełnione w stanie nietrzeźwości (I), Nowe Prawo 1960, nr 7-8, s. 992;

¹⁹ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 1971 r., (N 9/71), Lex nr 22356,

²⁰ R. A. Stefański, Glosa do wyr. SN z 22. 7. 1993, S. Paweła, Kilka kwestii prawnych z zakresu nowej ustawy o zwalczaniu alkoholizmu, Nowe Prawo 1960, nr 12, s. 1642.

²¹ Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 1960 r. (VI KO 64/60), Lex nr 115726,

²² Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2003 r., (III KKN 390/01), Lex nr 78026,

²³ J. Izydorczyk, Prowadzenie holowanego pojazdu w stanie nietrzeźwości lub odurzenia. Uwagi na tle wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2003 roku, Paragraf na Drodze 2004, nr 1, s. 17; J. Misztal, J. Konecki, Glosa do wyroku z dnia 18 marca 2003 r., (III KKN 390/01), Przegląd Sądowy 2005, nr 10, s. 149 – 150,

w kierowaniu pojazdem, gdyż od jego zachowania zależy, czy pojazd holowany poruszał się będzie za holującym, a także odpowiedzialny jest za bezpieczeństwo w ruchu, gdyż powinien umożliwić holowanie w prawidłowy sposób, a następnie kontrolować sposób jazdy i we właściwych momentach redukować prędkość w celu zapobiegnięcia uderzeniu w tył pojazdu holującego. Osoba prowadząca pojazd holowany ma do spełnienia obowiązku z zakresu bezpieczeństwa pojazdu w ruchu – utrzymywanie wymaganej odległości między pojazdami oraz adekwatnie do zmieniającej się podczas holowania sytuacji panującej na drodze manewrowanie kierownicą i korzystanie z hamulców. Mimo, iż taki uczestnik ruchu nie ma decydującego wpływu na ruch pojazdu, gdyż ten nie porusza się siłą własnego motoru, to od jego postępowania zależy zachowanie bezpieczeństwa w ruchu, a nieprawidłowe zachowanie może doprowadzić do kolizji lub wypadku, podobnie jak nieostrożne zachowanie osoby prowadzącej pojazd holujący.²⁴ Każdy z kierujących pojazdem (czy to holującym, czy to holowanym) jest w istocie zarówno prowadzącym, jak i kierującym pojazdem mechanicznym.²⁵

Przyjmując, iż prowadzeniem pojazdu jest wprowadzenie go w ruch i nadanie mu kierunku jazdy – zazwyczaj poprzez uruchomienie silnika i ruszenie z miejsca postoju – to w sytuacji pojazdu holowanego wprowadzenie w ruch nastąpi w wyniku ruszenia z miejsca postoju pojazdu holującego. Jednakże, do tego aby ruszył pojazd holowany, niezbędne jest zwolnienie hamulca ręcznego w pojeździe holowanym i odpowiednie ustawienie dźwigni zmiany biegów. Niezbędne też jest, aby osoba siedząca za kierownicą pojazdu holowanego kontrolowała zachowanie tego pojazdu, nadając mu skrętami kierownicy odpowiedni kierunek, dbając o to, aby nie doszło do zerwania holu oraz zderzenia z pojazdem kierującym.²⁶

Przestępstwo z 178 a § 1 k.k. oraz wykroczenie z art. 87 § 1 k.w. dotyczy prowadzenia pojazdu mechanicznego. Pojęcie pojazdu mechanicznego nie zostało sformułowane w żadnej ustawie. Jednakże ustawa prawo o ruchu drogowym²⁷ jednoznacznie odróżnia pojęcie pojazdu silnikowego od roweru, stanowiąc, iż pojazdem silnikowym jest pojazd wyposażony w silnik, z wyjątkiem motoroweru i pojazdu szynowego, a rowerem jest pojazd jednośladowy lub wielośladowy poruszany siłą mięśni osoby jadącej tym pojazdem. Nie mniej jednak utrwalił się pogląd, iż pojazdem mechanicznym jest pojazd wprowadzany w

²⁴ C. P. Kłak, Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2003 r., (III KKN 390/01), *Ius et Administratio* 2004, nr 1, s. 203 – 205.

²⁵ J. Misztal, J. Konecki, Glosa do wyroku z dnia 18 marca 2003 r., (III KKN 390/01), *Przegląd Sądowy* 2005, nr 10, s. 152,

²⁶ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2003 r., (III KKN 390/01), *Lex* nr 78026,

²⁷ Ustawa z dnia

ruch przez umieszczony na nim silnik, a pojazdem mechanicznym w ruchu lądowym jest każdy pojazd drogowy lub szynowy napędzany umieszczonym w nim silnikiem, jak również maszyna samobieżna i motorower.²⁸ Nie są pojazdami mechanicznymi rowery zaopatrzone w silnik pomocniczy o pojemności nieprzekraczającej 50 cm³ pod warunkiem, że zachowują wszystkie normalne cechy charakterystyczne budowy umożliwiające ich zwykłą eksploatację jako rowerów.²⁹ W literaturze utrwalił się pogląd, iż mechanicznym jest pojazd poruszany za pomocą umieszczonego w nim silnika, przeznaczony lub przystosowany do ruchu na lądzie, wodzie lub w powietrzu.³⁰ Warunkiem uznania pojazdu za mechaniczny jest to, że pojazd ten ma na stałe zamontowany silnik, a nie to czy pojazd ten jest sprawny technicznie i zdolny do samodzielnego poruszania się.³¹ Wykładnia pojazdu mechanicznego powinna być dokonywana w sposób obiektywny, oderwany od sposobu wykorzystania pojazdu. Tym samym jazda bez włączonego silnika nie pozbawia pojazdu przymiotu pojazdu mechanicznego.³²

Przestępstwo określone w 178 a § 1 k.k. oraz wykroczenie określone w art. 87 § 1 k.w. może być popełnione w każdym miejscu, gdzie odbywa się ruch pojazdów. Dla karalności tego czynu nie jest wymagane, by pojazd mechaniczny był prowadzony na drodze publicznej. Przestępstwem tym bądź wykroczeniem jest prowadzenie w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego pojazdu mechanicznego w jakiegokolwiek strefie ruchu, tj. w ruchu lądowym (drogowym lub kolejowym), wodnym lub powietrznym, w tym kosmicznym (międzyplanetarnym).³³ Czyn z 178 a § 1 k.k. lub z art. 87 § 1 k.w. popełnia sprawca, który uczestniczy w ruchu, a zatem rozstrzygnięcie, czy sprawca popełnił przedmiotowe przestępstwo bądź wykroczenie zależy, od ustalenia, czy droga, którą jechał jest drogą prywatną, drogą dojazdową do pól uprawnych, czy też drogą polną, na której odbywa się ruch pojazdów.³⁴

²⁸ Wytyczne wymiaru sprawiedliwości i praktyki sądowej w sprawach o przestępstwa drogowe z dnia 28 lutego 1975 r. (V KZP 2/74). Wytyczne te w świetle uchwały Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 1992 r. nie są już wiążące jako uchwały, którym nadano moc zasad prawnych, nie stoi to jednak na przeszkodzie korzystaniu przez sądy z treści wytycznych jako formy przydatnej wykładni obowiązującego prawa.

²⁹ Wyrok Sądu Najwyższego z 26 czerwca 2007 r. (II KK 98/07), Lex nr 280737,

³⁰ E. Kruze, Pojęcie pojazdu mechanicznego w polskim prawie karnym, *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Społeczny* 1978, nr 2, s. 1237.

³¹ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 1975 r., (V KZP 2/74),

³² J. Misztal, J. Konecki, Głosa do wyroku z dnia 18 marca 2003 r., (III KKN 390/01), *Przegląd Sądowy* 2005, nr 10, s. 153 – 154,

³³ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 7 lipca 2004 r., (II AKa 131/04), Lex nr 142806, Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 7 kwietnia 2004 r., (II AKa 69/04), Lex nr 118911, R. A. Stefański, *Rozdział XXI. Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji*, w: red. A. Wąsek, *Kodeks karny. Część szczególna. Tom I. Komentarz do artykułów 117 – 221*, Warszawa 2006 r., s. 608.

³⁴ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 7 kwietnia 2004 r., (II AKa 69/04),

Miejszem przestępstwa stypizowanego w 178 § 2 k.k. bądź wykroczenia z art. 87 § 2 k.w. jest droga publiczna lub strefa zamieszkania - inaczej niż w § 1 – obejmując tylko zachowania w ruchu drogowym.

Przestępstwo z art. 178 a k.k. oraz wykroczenie z art. 87 k.w. mogą być popełnione nie przez każdego sprawcę, ale tylko przez takiego, który znajduje się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego oraz jest prowadzącym pojazd mechaniczny (art. 178 a § 1 k.k.) lub inny pojazd (art. 178 a § 2 k.k.), bądź w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka oraz jest prowadzącym pojazd mechaniczny (art. 87 § 1 k.w.) lub inny pojazd (art. 87 § 2 k.w.). Obie te okoliczności występujące łącznie charakteryzują sprawcę. Są to więc czyny indywidualne właściwe. Stan nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego bądź stan po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka nie są cechą czynu zabronionego, a charakteryzują stan sprawcy. Wprawdzie prowadzenie pojazdu należy do znamion strony przedmiotowej, gdyż określa zachowanie sprawcy, lecz pośrednio zawęża podmiot tych przestępstw do osoby, która występuje w roli prowadzącego pojazd; nie jest możliwe popełnienie tych przestępstw przez osobę, która nie jest osobą prowadzącą pojazd.³⁵

³⁵ R. A. Stefański, Rozdział XXI. Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, w: red. A. Wąsek, Kodeks karny. Część szczególna. Tom I. Komentarz do artykułów 117 – 221, Warszawa 2006 r., s. 608,